

Кариме Сабри

„ЕЗИК НА ОМРАЗТА“

ОСНОВЕН ВЪПРОС : Да се изправим срещу езика на омразата – как може да създадем култура на общността, при която езикът на омразата е недопустим и в реалния живот и онлайн?

Предварителна подготовка:

Предварително молим учениците за целите на занятието да донесат по 1-2 стари списания, лепила и ножици от вкъщи, които да се ползват за изработване на колаж. Разпечатваме шаблона на фейсбук, който учениците могат да използват за направата на колажите. Ако нямаме възможност да отпечатаме необходимия брой шаблони (по един за група), можем да ги насочим да изработят свои, като ги нарисуват, и върху тях да направят колажите-казуси.

Времетраене на занятието: 80/90 минути (блок от 2 часа)

Цел на занятието:

- Учениците да определят какво е език на омраза.
- Да идентифицират конкретни ситуации, съдържащи реч на омраза.
- Да изведат конкретни решения за реакция.

1. Представяне на темата (3 - 4 минути)

През този час ще си помислим за това какво е да си различен и как се отнасяме към различните от нас. Ще си поговорим за различията между културите и държавите, ще разберем, че всички сме различни, но това всъщност е нещото, което ни прави еднакви. В края на часа ще знаем повече за езика на омразата онлайн и какви са най-честите ситуации, в които се използва. Също така ще помислим за начини за справяне в ситуации, в които някой е подложен на обидно отношение.

2. Въвеждаща дейност: „Мозъчна атака“ (Брейнсторминг) - Какво е език на омраза? (5-7 минути)

Питаме учениците какво според тях е език на омраза. Записваме на дъската като ключови думи нещата, които учениците споделят. Ако се затрудняват, ги насърчаваме, че в това упражнение е важно да се изредят колкото може повече неща, без значение дали са правилни или грешни. Важно е да се запише всичко, което първо им идва на ум, когато чуят израза „език на омраза“. След като сме записали всичко, което учениците са споделили, обобщаваме.

3. Основно упражнение: Работа по групи „Колаж – представяне на типична онлайн ситуация” (25 минути)

Разделяме класа на 4 групи по наша преценка групите може да са повече или по-малко. Препоръчително е да има по 5-6 деца в група, но отново може да са повече или по-малко спрямо общия брой на децата в класа, броя на групите и времето, което ще имат за представяне.

➤ Инструкция за първи учебен час:

1. (15 мин за работа) Използваме наличните шаблони (или нарисувайте свои) и правим колаж, който представя типична ситуация, в която се използва език на омразата. Обсъждаме в групата и записваме една такава ситуация върху шаблона. Може да рисуваме или да използваме списанията, за да направим колаж. Имайки предвид, че речта на омразата често е свързана с нецензурни изрази, затова би било нормално, ако в някакъв момент учениците използват такъв език по време на урока. Ние сме наясно, че това прави темата по-деликатна за работа и обсъждане в училище, но тъй като именно училището е мястото, където децата градят своите ценности, е важно подобни теми да бъдат поставяни за обсъждане. Ето защо, в случай че някое от учениците сподели нецензурни изрази, това е чудесна възможност децата от класа да се запознаят с приетите норми за поведение и общуване в училище и други институции. Ако възникне такава ситуация, е добре първо да благодарим за откровеността на ученика, който споделя (в случая е важно да се направи, защото чрез урока ние питаем децата какъв е техният опит). След което е добре да обясним на целия клас, че не е прието да се ползват подобни изрази в училище или друга институция, защото биха създали впечатление, че човекът, който ги използва, е с лоши обноски и му липсват умения да владее емоциите си.

2. След като учениците са изработили казусите, на всяка група даваме различна инструкция за обсъждане: Обсъждане и записване: как бихте реагирали, ако попаднете на ситуация, в която: (10 мин за работа)

- 1 гр. – Вие самите сте подложени на език на омраза;
- 2 гр. – Ваш близък приятел е подложен на език на омраза;
- 3 гр. - Човек, когото познавате бегло, е подложен на език на омраза;
- 4 гр. – Непознат човек е подложен на език на омраза.

➤ Инструкция за втори учебен час:

1. Представяне на колажите-казуси с възможни реакции и дискусия (35 минути)

Всяка група има по 5 минути да представи своя казус и вариант за реакция пред класа. В оставащото време е добре да се проведе обща дискусия, която да насочва учениците да мислят върху:

- ❖ **Реакциите** - Обикновено езикът на омраза се появява, когато има някакво различие. Това може да бъде външен вид, стил на живот, предпочитания и т.н. В различните ситуации на език на омраза може да има различни начини за

реакция, а понякога една реакция е по-подходяща от друга. Когато избираме как да действваме, е добре също така да мислим за собствената си безопасност и за тази на околните (такъв вариант може да бъде докладването към администратор на сайта).

- ❖ **Ролите** (човек, който използва език на омраза - „извършител“, човек, който е подложен на език на омраза - „потърпевш“ и наблюдатели) - независимо кой е подложен на езика на омраза, е важно да се реагира, защото всички преживяваме това, което се случва онлайн. Реакцията показва, че подобна форма на комуникация не е приемлива. Ако човек е пасивен наблюдател, това може да означава, че е съгласен с това, което се случва и го смята за нормално и приемливо.

За да подпомогнем учениците да бъдат фокусирани по време на представяннията, трябва да дадем „задачи“ на аудиторията. Например, на учениците пред които се представят казусите можем да дадем задача да помислят върху:

- 1) Какво е различieto, срещу което е насочен езика на омразата в казуса, който се представя?
- 2) Какви са ролите на участниците в казуса, който се представя (кой е "извършителя", кой е "потърпевшият" и кои са потенциалните наблюдатели)?
- 3) Помислете има ли разлики между реакциите, когато потърпевшият ви е приятел и когато е непознат?
- 4) Помислете има ли прилики между реакциите, когато потърпевшият ви е приятел и когато е непознат?

4. Даване на информация за НЦБИ и възможностите за докладване при език на омразата онлайн (5 минути)

➤ **Езикът на омразата...**

- ❖ се състои от думи, жестове или визуални материали (снимки, рисунки или видео), които унижават, обиждат или призовават за насилие срещу определени хора, принадлежащи към дадена група – социална, етническа, полова, спрямо определени вярвания като религия, стил на живот и др.;
- ❖ се среща много често в интернет, където лесно могат да се създадат големи групи, които подкрепят агресията и омразата към даден човек или група хора;
- ❖ се различава от свободата на словото, защото нарушава правата на засегнатите;
- ❖ може да бъде форма на онлайн тормоз;
- ❖ би могъл да доведе до реално насилие;

➤ **Превенция:**

- ❖ **Толерантност.** Това е качество, което ще позволи на младото момче или момиче да разбира, че въпреки различията, които имаме, ние преживяваме едни и същи неща, т.е. всички сме наранени, когато сме подложени на обиди и подигравки, както в реалния живот, така и в

интернет. Повишаването на толерантността спомага по-доброто разбиране на света и хората в него, улеснява възприемането на чуждия опит и гледна точка и обогатява личността. ... в училищна възраст. Училището не е просто подготовка за живота – то е голяма част от живота на децата, място, където те растат, учат, намират приятели, експериментират и търсят отговор на въпроса „Кой съм аз?“. В голяма степен това се случва, когато децата могат да видят себе си през очите на другите и така да научат, че именно различните преживявания, нагласи, отношения и вярвания са нещата, които ни обогатяват. Още от детската градина и след това по време на израстването си в училище, децата се срещат с много различия. Не е изключено в класа да има дете със специфични нужди или дете от друг етнос, друга религия или раса. Затова е от ключово значение възрастните да покажем, че макар и с някои особености, хората имаме повече прилики, отколкото разлики – всички изпитваме радост или тъга, обичаме някого, храним се, движим се. Такъв разговор ще направи децата по-чувствителни по темата за речта на омразата, както в истинския свят, така и в интернет.

➤ **Как да се реагира при проблем:**

Докладвайте публикации в интернет (коментар, страница, снимка, видео), които съдържат реч на омразата с призови за насилие. Поканете и приятелите си да сигнализират - натрупването на голям брой сигнали води до по-бързи действия от страна на администраторите на сайтовете. Това е особено валидно, когато сигналите идват от профили на непълнолетни потребители – по този начин социални мрежи като Фейсбук например, се опитват да осигурят по-добра защита за децата и тийнейджърите и разглеждат техните сигнали с приоритет.

5. Обратна връзка и затваряне:

Похвала към учениците за добре свършената работа. Похвала за старанието, което са вложили, например с общо ръкопляскане.

6. Допълнителни препоръки и насоки:

Този урок цели да се въведе темата за езика на омразата с фокус върху онлайн средата. Трайната превенция на такъв тип поведение е повишаването на толерантността в отношенията между хората и разбирането кое поведение е приемливо и кое не. Това са много големи теми и изискват системна работа. Темата се продължава с поставянето на домашна работа за това, какво ни обединява като хора (чувства, преживявания, стремежи и др.).

7. Препоръчителни методи за изпълнение на домашната работа:

- **Нов хартиен колаж;**
- **Колаж онлайн** – чрез програми, обработващи снимки или видео. Ако децата не са използвали такива програми до сега могат да използват програмите Paint или Powerpoint, а за видео обработка Filmmaker (обикновено е вградена програма на почти всеки настолен компютър).

- **Мисловната карта (mind map)** – изключително интересен метод за визуализация и извеждане на връзки между отделни понятия.

След изпълнение на домашната работа учениците представят в клас резултатите и се организира дискусия на темата „По какво си приличаме“. Добре е в хода на дискусията учителя да насочва към изводи, че всички хора като цяло имаме сходни емоционални преживявания – всички имаме нужда да бъдем приемани и харесвани.